

Analüüs

MIKK LÕHMUS, PIRET ZAHKNA

Sisukord

Sissejuhatus	2
Läänemaa rahvaarv	2
Maksumaksjate arv	3
Ühtlustamise kulud	4
Alusharidus	4
Üldharidus	5
Töötasud teistes valdkondades	7
Sotsiaaltoetused	8
Finantsülevaade	9
Lääne-Nigula valla spetsiifiliste „eeliste“ laiendamine	11
Kokkuvõte	11

Sissejuhatus

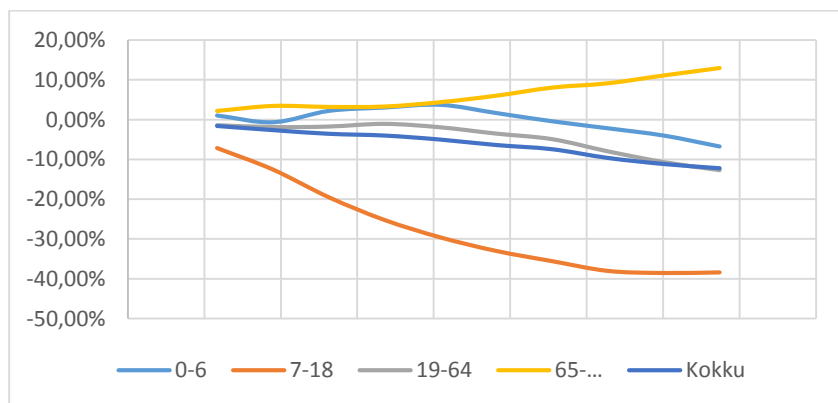
Lääne-Nigula Vallavolikogu tegi 02.11.2015. aastal ettepaneku läbirääkimiste algamiseks Noarootsi, Nõva, Martna ja Kullamaa Volikogule haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks. Kõik ettepaneku saanud volikogud on andnud nõusoleku läbirääkimiste algamise osas. 14.01.2016. aastal tegi Kullamaa Vallavolikogu ettepaneku läbirääkimiste algamiseks kõikidele Lääne maakonna volikogudele ning lisaks Märjamaa volikogule. Sellest johtuvalt vaadeldakse käesolevat analüüsi kahest vaatevinklist: 1) Läänemaa tervikuna ja 2) Põhja-Läänemaa (Lääne-Nigula, Noarootsi, Martna, Nõva).

Analüüsi perioodiks on valitud 2006-2016. Pikema perioodi lõikes vaadeldakse rahvastiku ja maksumaksjate muudatusi. Lühema perioodi (2015-2016) jooksul analüüsitakse omavalitsuste finantsnäitajaid. Mineviku ja oleviku tundmine annab taustinfo, millised on omavalitsuse trendid ja võimekus tulevikus. Teine võimalus tutvuda omavalitsuste võimekusega on vaadata tulevikku ja saada vajalik info eelarvestrateegiast. Praktika on näidanud, et eelarvestrateegiad on unistuste ja võimaluste mängutabel. Lääne-Nigula valla kogemustest võib tuua järjest näiteid, kuidas plaanitakse iga-aastaselt suuri investeeringuid ja kohustuste suurenemisi, mis lükkuvad edasi vallast endast mitte olevatel põhjustel (projektide avanemised venivad).

Analüüs on jaotatud kolme kategooriasse: 1) kümne viimase aasta statistika (rahvaarv-maksumaksjad), 2) ühtlustamiskulud (koolide ja lasteaia õpetajad, peamised sotsiaaltoetused), 3) finantsolukord (laenukoormus, investeerimisvõime jms).

Läänemaa rahvaarv

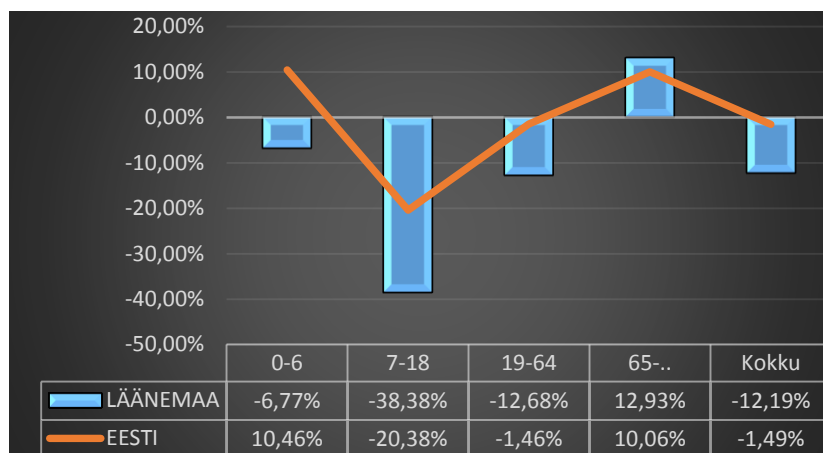
Läänemaa rahvaarv on kümne viimase aasta jooksul vähenenud 12,19 protsendipunkti võrra ehk 3 501 elaniku võrra, mida on enam, kui Ridala vallas elanikke. Eestis tervikuna on samal perioodil vähenenud elanike arv 20 434 elaniku võrra ehk 1,49 protsendipunkti võrra.

Joonis 1. Läänemaa rahvastiku muutus vanusegruppide lõikes 01.01.2006-01.01..2016

Läänemaa omavalitsuste lõikes on enim vähenenud elanike arv protsentuaalselt Martnas 22,60 protsendipunkti võrra, Nõval 21,79 protsendipunkti võrra ning Lihulas 20,59 protsendipunkti võrra. Alla Läänemaa keskmise on vähenenud rahvaarv Noarootsis 8,30 protsendipunkti võrra ning Lääne-Nigula 11,06% protsendipunkti võrra. Ainukesena on rahvaarv tõusnud viimase kümne aasta jooksul Ridalas 2,77 protsendipunkti ja Vormsis 22,78 protsendipunkti (vt Tabel 2. *Rahvaarvu muutus omavalitsuste lõikes*).

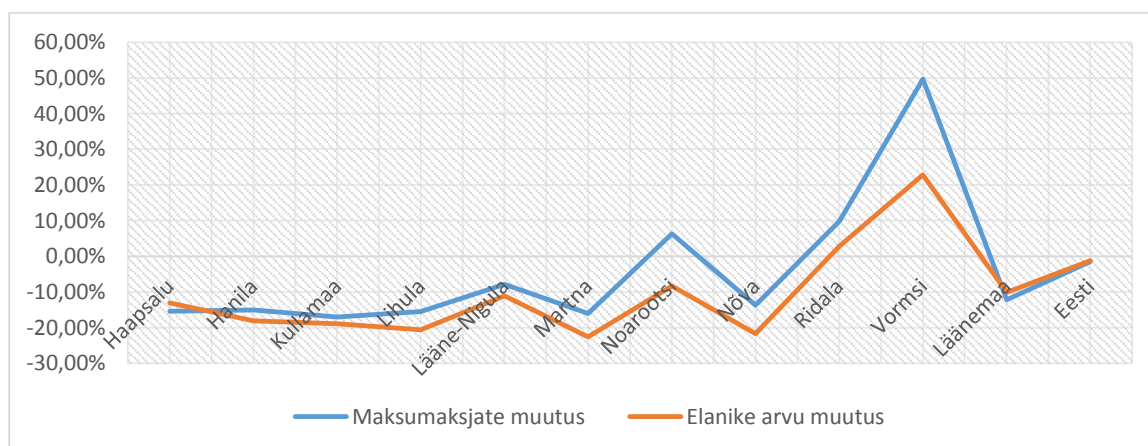
Kui võrrelda Läänemaa olukorda Eesti üldpildiga, siis Läänemaa elanike arv väheneb kiiremini kui Eestis keskmiselt, hoogsamalt suureneb Läänemaal ainult eakate arv. 01.01.2016. aasta seisuga moodustab Läänemaa elanike arv kogu Eesti rahvastiku arvust 1,89%. Kui võrrelda Eesti ja Läänemaa rahvaarvu vähenemist, siis 17,13% Eesti rahvaarvu vähenemisest 10. aasta jooksul tuleneb just Läänemaa rahvaarvu negatiivsest muutusest. Kui võrrelda omavahel kahte suhet (Eesti rahvaarvu muutus (-1,49%) versus Läänemaa rahvaarvu muutus (-12,19%)) paistab silma ebaproportsionaalsus (vt Tabel 3. Rahvastiku muutus vanusegruppide lõikes Läänemaa versus Eesti, baasaasta 2006).

Joonis 2. Läänemaa versus Eesti (2006-2016)

Maksumaksjate arv

Kümne aasta jooksul on Läänemaal maksumaksjate arv vähenenud 10,10 protsendipunkti võrra (Eesti keskmine -1,22). Suurim langus omavalitsusete lõikes on olnud Kullamaal 17,02 protsendi punkti võrra, Martnas 16,04 protsendi punkti võrra, Lihulas 15,54 protsendipunkti võrra ja Haapsalus 15,44 protsendipunkti võrra. Maksumaksjate arv on kasvanud Ridalas kui ka Vormsil. Kahel viimasel aastal (s.o 2013-2015) on maksumaksjate arv olnud vähenemise trendil Haapsalus, Hanilas, Lihulas ja Martnas, teistel omavalitsustes on maksumaksjate arv stabiliseerunud või kasvanud (vt Tabel 4. Maksumaksjate arvu muutus omavalitsuste lõikes).

Joonis 3. Maksumaksjate muutus versus elanike muutus, baasaasta 2006

Maksumaksjate arvu ja elanike arvu suhe 10. aastase perioodi lõikes on parim Vormsil (45,51%), kellele järgneb Lääne-Nigula vald (43,88%) ja Haapsalu (43,67%). Madalaim suhe on Kullamaal (33,21%), Martnas (38,04%), Hanilas (38,61%) ning Lihulas (38,85%) (vt Tabel 5. Maksumaksjate suhe elanikesse omavalitsuste lõikes 2006-2015).

- Läänemaa elanike arv on kümne aastaga vähenenud 12,19 protsendipunkti, Eestis tervikuna samal perioodil 1,49 protsendipunkti.
- Läänemaal suureneb võrreldes Eestiga kiiremini ainult eakate osakaal.
- Läänemaa maksumaksjate arv on kümne aastaga vähenenud 10,10 protsendipunkti, Eestis tervikuna 1,22 protsendipunkti.
- Maksumaksjate arvu suhe elanikesse on parim Vormsil, Lääne-Nigula vallas ja Haapsalu linnas. Madalaim Kullamaal, Martnas ja Hanilas.

Ühtlustamise kulud

Lääne-Nigula ühinemise kogemus näitas, et arvestatava lisakulu tingis erinevate teenuste (ja palkade) ühtlustamine. Kõiki ühtlustamisi pole veel 2016 aasta seisuga jõutud läbi viia (nt huviringide juhendajad).

Kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise analüüside praktika näitab, et kõige suuremad potentsiaalsed lisakulud võivad kaasneda lasteaedade ja koolide palkade ühtlustamisega.¹ Arvestatava kulu võib kaasneda ka tingituna sotsiaaltoetuste erinevatest määradest, muudest lisasoodustustest (nt tasuta toit lasteasutustes), puuduvate (sotsiaal)teenuste laiendamisest jms. Ühinejate suure arv tingib erinevate ühtlustamise väga laia spektri ning kõiki aspekte polegi alati võimalik ette näha.

Alusharidus

Läänemaal tegutseb 19 lasteaeda, kus 2015/2016. õppeaastal toimetab 58 rühma 1 003 lapsega². Keskmiselt õpetab lasteaia rühmas kaks õpetajat ja üks õpetaja abi. Läänemaal õpetab [Haridussilm](#) hinnangul 100 alushariduse õpetajat, neile lisaks 5 muusika- ja 4 liikumisõpetajat ehk kokku 109 õpetajat (vt Tabel 9. Läänemaa lasteaiad, rühmade arv ja õpilaste arv). Keskmine kõrgharidusega lasteaia õpetaja töötasu on 809 eurot, madalaim 700 eurot ja kõrgeim 958 eurot

---

¹ Ekspertanalüüs: „Koolitus- ja konsultatsiooni teenuse osutamine kohalike omavalitsuste ühinemise ettevalmistamiseks ja piirkonnaspetsiifiliste lahenduste väljatöötamiseks“ Vändra ja Lihula piirkonna kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise finantsanalüüs. Tellija: Siseministeerium. Lääne-Nigula valla ühinemise kogemus näitab sama.

² www.haridussilm.ee

(vt Tabel 8. Omavalitsuste lõikes lasteaia õpetajate arv (EHIS) ja arvestuslik õpetajate abi arv 2015/2016 õppeaastal ning töötasud). Minimaalselt kuluks kõikide lasteaia õpetajate töötasude ühtlustamiseks (st lasteaia õpetaja töötasu on 958 eurot ehk õpetaja alampalk) ca 260 000 eurot, arvestusega, et kõik lasteaia õpetajad on kõrgharidusega ja saavad hetkel kehtivat töötasu. Ilmselt antud summa suureneb erisuste tõttu (haridusastmed). Kui arvestada ainult Põhja-Läänemaa osa, siis lasteaia õpetajate töötasude ühtlustamiseks läheb ca 80 000 eurot.

Läänemaal on alushariduse õpetajatele abiks hinnanguliselt 58 õpetaja abi, keskmine töötasu Läänemaal on 507 eurot, madalaim 430 eurot ja kõrgeim 600 eurot. Umbkaudselt kuluks kõikide lasteaia õpetajate abide töötasu ühtlustamiseks (st lasteaia õpetaja abi töötasu on 600 eurot) ca 85 000 eurot, Põhja- Läänemaal ca 20 000 eurot.

- Läänemaa keskmine lasteaia õpetaja töötasu on 809 eurot, õpetaja abi 507 eurot.
- Läänemaa lasteaia õpetajate töötasu ühtlustamise kulud on ca 260 000 eurot, õpetaja abi ca 85 000 eurot.
- Põhja-Läänemaa lasteaia õpetaja töötasu ühtlustamise kulud on ca 80 000 eurot, õpetaja abi ca 20 000 eurot.

Üldharidus

Õpetajate töötasu toetus sõltub kolmes komponendist: 1) õpilaste arvust, 2) õpilaspõhisest toetusest ja 3) riigi poolt määratud koefitsiendist. Õpilaspõhine toetus tuletatakse iga aasta uus vastavalt õpetaja töötasu alammäärast. 2015. aastal oli õpilaspõhise toetuse suuruseks 1 157 eurot, 2016. aastal 1 229,60 eurot. Põhikooli statsionaarse tavaõppes rakendab riik tugeva kodulähedase põhikooli säilimise eesmärgil koefitsiente 1,0-1,95. Igal omavalitsusel on oma koefitsient, Läänemaa koefitsiendid jäävad 1,09 – 2,04 vahele. Õpilaste arvu, õpilaspõhise toetuse ja koefitsiendi korrutisena leitakse omavalitsusele eraldatav toetuse summa. Näiteks 2016. aastal eraldatakse Läänemaa põhikoolide õpetajate töötasude toetuseks 3 449 662 eurot, sh arvestades igale omavalitsusele määratud koefitsienti³. Kui luuakse uus omavalitsus, siis tekib küsimus, missugune koefitsient määratakse ühele suurele omavalitsusele. See on oluline, kuna sellest sõltub edaspidine toetuste maht. Kui Lääne-Nigula vald loodi, siis Haridus- ja Teadusministeerium võttis uue koefitsiendi aluseks Oru, Risti, Taebla ja Palivere koolide kaalutud keskmise koefitsiendi. Kui ministeerium sama praktikat jätkaks, siis ühise Läänemaa peale oleks kaalutud keskmine 1,752, mis tooks põhikooli õpetajatele täiendavalt haridustoetust juurde 858 773 eurot (vt Tabel 10. Läänemaa põhikooli õpetajate haridustoetus 2016 versus Läänemaa kaalutud keskmise koefitsiendiga). Ilmselt ministeerium sellist „prohmakat“ läbi ei lase. Et rahastus jääks samale tasemele (põhikooli õpetajate toetus), siis miinimum koefitsient kogu Läänemaa osas peaks olema 1,402785. Samas tekib uue omavalitsuse ühinemisel rida muutusi toetuse eraldamisel. Kui tekib uus koefitsient, siis näiteks toetus hariduslike erivajadustega õpilaste õpetamisel võetakse edaspidi aluseks Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud koefitsient. Mida see tähendab? Näiteks annab riik õpilaspõhist toetust eriõppekaval olevate 12 klassitäituvusega õpilaste eest koefitsiendiga 1,79, kuid kui omavalitsusele on määratud põhikooli õpetajate

³ Haridus- ja Teadusministeeriumi 2016. aasta jaotuse alused.

toetuse eraldamisel kõrgem põhikoeffitsient (nt Nõva, Martna, Hanila või Kullamaa), siis ei tohi alla põhikoeffitsiendi HEV toetust eraldada (vt Tabel 11. Läänemaa eriharidusvajadustega laste arv, määratud koeffitsient ja toetus 2016. aastal). Uue omavalitsuse loomisel, kus rakendatakse koeffitsienti, mis on < 1,79, siis 2015/2016 õppeaasta andmete põhjal oleks toetuse vähenemine ca 1 000 eurot. Samuti kaob ühe suure valla loomisega ära omavalitsusele eraldatav täiendav toetus gümnaasiumidele, kus on õpilasi 42-250. Täiendav toetus on mõeldud kohalikule omavalitsusele, kus on ainult üks nn väikegümnaasium, sellest tulenevalt väheneks toetus 2015/2016. aasta eraldiste põhjal 6 452 euro võrra (vt Tabel 12. Läänemaa gümnaasiumi õpetajatele eraldatav palgatoetus 2016). Lisaks eraldab Vabariigi Valitsus täiendavat toetust Nõvale ja Vormsile (erandid) kokku summas 109 629 eurot⁴. Kui tekib uus omavalitsus, siis erandlikkus geograafilises mõttes kaob (üks omavalitsus). Kuid samas ei tohi uuel omavalitsusel vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seaduse § 6 lg 6 alusel olukord halveneda. Lõige 7 täpsustab, milline tohib olla nn toetuse puudujääk, kuid suure omavalitsuse puhul on oht, et kõik puudujäägid mahuvad lubatud piiridesse.

Õpetajate töötasu toetus on üldhariduse üks võtmeküsimus, teine, mitte vähem tähtsam on õpetajate töötasud ja nende alused. [Haridustöötajate tööaeg](#) määruse § 1 lg 2 kohaselt on õpetaja tööajaks 7 tundi päevas 35 tundi seitsmepäevase ajavahemiku jooksul. Selle aja sisse peavad mahtuma kõik õpetaja tööülesanded – nii kontakttunnid, tundide ettevalmistamine, koostöö, kirjalike tööde parandamine, klassijuhatamine jms. Õpetaja võib töötada ka osalise tööajaga. Osalise tööajaga on tegemist, kui tööaja maht jääb alla 7 tunni päevas ja 35 tunni nädalas⁵. Kuna õpetaja tööaega on tunni arvestusega keeruline hinnata, siis suurem osa omavalitsusi on sidunud tööaja kontakttunni ja õppekavas ettenähtud tundide suhtega. Ühe aine kontakttunnid tulenevad õppekavast, seega võib ühe aineõpetaja kontakttundide arv olla nädalas näiteks 18-24. Seega kui õpetajale on määratud õppekavast tulenevalt 18 kontakttundi ja ta teeb 18 kontakttundi, siis on tööl 1,0 ametikohaga. Samas õpetaja, kellel on õppekavast tulenevalt 24 kontakttundi ette nähtud, aga teeb 18, siis tema koormus on 0,75 ametikohta. Milline võrdsus! Ilmselt sellest tingituna muudetigi haridustöötajate tööaeg 35 tunnile. Läänemaa omavalitsused on lahendanud (või lahendamata jätnud) selle küsimuse erinevalt (vt Tabel 13. Läänemaa õpetajate normtunnid, töötasu ja klassijuhataja tasu). Lääne-Nigula valla moodustamise tagajärjel tekkis vajadus ühtlustada aluspõhimõtted, aluseks võeti parim praktika Oru Kooli näitel. Seal oli ametikoha suuruse aluseks 21 kontakttundi nagu võtab Haridus- ja Teadusministeerium õpetaja töötasu arvestuse aluseks. Lääne-Nigula valla näitel tõi ühe aasta ühtlustamine (22 normtunnile) kaasa 1,5 õpetaja ametikoha suurenemise (aastane kulu 23 072 €). Milline kulu kaasneb kogu Läänemaa ühtlustamisel on keeruline hinnata. Lisaks tuleb arvestada õpetaja töötasu alammäära pideva tõusuga, mis toob kaasa täiendava kulu.

Peale tavapärase töötasu maksavad omavalitsused õpetajatele klassijuhataja tasu (ei ole ametikoha sees). Enamus omavalitsusi läheneb klassijuhataja tasule protsentuaalselt, aga on ka määratud konkreetne summa või lapse tasu. Milline nendest erinevatest variantidest on parim praktika ja milline kulu kaasneb ühtlustamisel on keeruline hinnata.

Hetkel on Vabariigi Valitsuse poolt omavalitsustele eraldatavad õpetajate töötasu toetused ühe õpetaja ametikoha kohta ning sellest tulenevalt õpetajatele makstavad töötasud omavalitsuste lõikes üsna erinevad (vt Tabel 14. Läänemaa munitsipaalkoolid, laste arv, õpetajate arv, õpetajate keskmine töötasu ja eraldatud töötasu). Ühtses vallas tuleks töötasud esmalt ühtlustada, kuid milline kulu

---

⁴ 2016. aastal eraldatakse lisaks geograafilisele erisusele täiendavalt Lääne-Nigula vallale 17 757 eurot. Tegemist on nn kompensatsiooniga. Kui Lääne-Nigula vald poleks ühinenud, siis toetus eraldi valdadele oleks olnud suurem kui hetkel.

⁵ INFOMATERJAL ÕPETAJATE TÖÖSUHETE, ÕPETAJA TÖÖLEPINGULISTE ÕIGUSTE JA KOHUSTUSTE KOHTA.

tekib õpetajate töötasu ühtlustamisel parima praktika alusel? Võttes aluseks www.haridussilm.ee info Läänemaa õpetajate töötasude kohta, siis kõrgemat töötasu saavad 31.10.2015. aasta seisuga Noarootsi õpetajad, keskmiselt 1 162 eurot kuus. Kui kõik Läänemaa õpetajad saaksid keskmiselt 1 162 eurot ning võttes aluseks 2015. aasta omavalitsuste õpetajate keskmised töötasud, ametikohtade arv ja 2015. aasta arvestuslik töötasufondi (omavalitsuste lõikes), siis ühtlustamiskulu on ca 494 000 eurot. Siinjuures ei ole arvestatud asjaolu, et osad omavalitsused maksavad riigi poolt eraldatud toetusele täiendavalt juurde (Haapsalu +45 tuhat, Kullamaa +3,4 tuhat, Lääne-Nigula +70 tuhat, Ridala +40 tuhat, Vormsi +16 tuhat) kokku üle 170 000 euro. Kui võtta aluseks 2016. aasta õpetajate töötasutoetused, õpetajate ametikohtade arvu ning tuletatud keskmise töötasu, siis ühtlustamine 1 162 eurole läheks maksma ca 447 000 eurot. Summa väheneb, kuna 2016. aastal eraldatakse toetust õpetajate töötasu alammäära tõusust enam. Kui aga võtta aluseks Läänemaa keskmine õpetaja töötasu (1 096 €), siis ühtlustamine nendes omavalitsustes, kus hetkel on madalam töötasu, oleks täiendav kulu ühendamavalitsusele ca 223 000 eurot.

Analüüsidest ainult Põhja-Läänemaa osa, siis ühendamisel oleks põhikooli õpetajate töötasu toetuse kaalutud koefitsient 1,904 ning see annaks omavalitsusele täiendavat toetust 144 507 eurot (sh pole arvestatud Nõva geograafilise erisuse täiendava toetuse välja jätmist!). Et toetusfond jääks samale tasemele, siis peaks uus koefitsient jääma vähemalt 1,70942053. Õpetajate töötasu ühtlustamine Põhja-Läänemaal läheks maksma ca 160 000 eurot.

- Liitunud omavalitsuste põhikooli õpetajate töötasutoetuse suurus sõltub edaspidi riigi määratud koefitsiendist, miinimum koefitsient kogu Läänemaal peaks olema 1,403 ning Põhja-Läänemaal 1,709.
- Õpetajate töötasu ühtlustamine kõrgeima keskmise töötasu kohaselt maksab Läänemaal hinnanguliselt minimaalselt 447 000 eurot, Põhja-Läänemaal 160 000 eurot.

Töötasud teistes valdkondades

Peale lasteaedade ja koolide õpetajate on omavalitsustel teisi töötajaid (sh valla või linna struktuuris) ning hallatavaid asutusi nagu raamatukogud, hooldekodud, noortekeskused, rahva- ja kultuurimajad jne. Pole mõeldav, et ühes vallas ühesugustel ametikohtadel töötavad isikud saavad erinevaid töötasusid (suuremalt jaolt). Näiteks raamatukogusid on Läänemaal statistikaameti andmete kohaselt 23, töötajate töötasud ulatuvad 500 eurost kuni üle 800 euroni. Noortekeskuste filiaale on 12, töötasu vahemik jääb 440 eurost kuni üle 800 euroni. Kui palju on tegelikult hallatavaid asutusi, milline on kõikide ametikohtade arv ja töötasu suurused, see info hetkel puudub. Ühinemisläbirääkimiste edenedes on võimalik teha juba konkreetsemaid arvutusi, mis toob kaasa hallatavate asutuste töötasude ühtlustamine.

Sotsiaaltoetused

Peamised sissetulekust mittesõltuvad sotsiaaltoetused on sünni-, surma- ja koolimineku toetus. Läänemaal ulatuvad sünnitoetused 130 eurolt 512 euroni, keskmine Läänemaa sünnitoetus on 334 eurot (vt Tabel 15. Läänemaa peamised sissetulekust mittesõltuvad sotsiaaltoetused). Kui kogu Läänemaa sünnitoetus ühtlustatakse kõrgeima määra alusel, siis täiendav kulu ühendvallas on hinnanguliselt 37 000 eurot, Põhja-Läänemaal 12 000 eurot.

Matusetoetuse piirmäärad jäävad Läänemaal 50 eurost kuni 270 euroni, Kullamaal makstakse matusetoetust hoopiski vajaduspõhiselt. Keskmine Läänemaa matusetoetus on 142 eurot. Ühtlustades matusetoetuse kõrgeima piirmäära kohaselt on täiendav kulu ühendvallas hinnanguliselt 49 000 eurot, Põhja-Läänemaal 16 000 eurot.

Koolimineku toetuse suurused Läänemaal omavalitsuste lõikes jäävad 35 euro ja 200 euro vahele, keskmine toetus Läänemaal on 132 eurot. Ühtlustades koolimineku toetuse kõrgeima piirmääraneni, on täiendav kulu ühendvallas hinnanguliselt 12 000 eurot, Põhja-Läänemaale 3 000 tuhat eurot.

Täiendavalt on omavalitsuste lõikes hulgaliselt erinevaid sotsiaaltoetuseid, nagu näiteks 7. klassi õppima asumise toetus, põhikooli lõpetamise toetus (kiitusega ja ilma), gümnaasiumi lõpetamise toetus (kiitusega ja ilma), kutsekooli ja kõrgkooli lõpetamise toetus (kiitusega), laste- ja noorte tuusikutoetus, juubelitoetus jms. Mõningad toetused on klassifitseeritud sissetulekust mittesõltuvateks, teised sissetulekust sõltuvateks. Millises mahus kulud kaasnevad ülejäänud toetuste ühtlustamisega, on keeruline hinnata, samuti on keeruline hinnata kogu sotsiaalteenuste osutamise võimekust omavalitsuste lõikes ning selle ühtlustamise kulu.

Sotsiaaltoetusena käsitletakse ka mitterahalisi toetuseid - näiteks ei maksa Kullamaa lapsevanemad koolis ja lasteaia toiduraha, samuti ei pea Lihula lasteaia laste lapsevanemad tasuma toiduraha eest. Kui Lääne-Nigula vald võimaldaks lasteaia lastel tasuta süüa, siis jääb omavalitsusel saamata tulusid ca 31 000 euro aastas. Kui võimaldada Lääne-Nigula valla lastel ka koolides tasuta süüa (pikkpäev), siis tulude maht väheks ca 12 200 võrra aastas. Samuti suureneks ka kulude maht, kuna sööjaid oleks enam. Kui rakendada kogu Läänemaa lasteaedadele tasuta toitlustamine (eeldades kohal käimise %-ks 56 ning keskmiseks päeva maksumuseks 1,4 eurot), siis hinnanguliselt võiks ühtses vallas saamata tulude maht olla 151 000 eurot aastas. Koolide saamata tulud võivad hinnanguliselt jääda 60 000 euroni aastas.

- Läänemaa keskmine sünnitoetus on 130 eurot, matusetoetus 142 eurot ning koolimineku toetus 132 eurot.
- Sünnitoetuse ühtlustamine kogu Läänemaal läheb hinnanguliselt maksma 37 000 eurot, Põhja-Läänemaal 12 000 eurot.
- Matusetoetuse ühtlustamine kogu Läänemaal läheb hinnanguliselt maksma 49 000 eurot, Põhja-Läänemaal 16 000 eurot.
- Koolimineku toetuse ühtlustamine kogu Läänemaal läheb hinnanguliselt maksma 12 000 eurot. Põhja-Läänemaal 3 000 eurot.

Finantsülevaade

Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus (KOFSt) § 32 seab kriteeriumid, mille kohaselt on kaks peamist nõuet omavalitsuse finantsolukorrale: põhitegevustulem ja netovõlakkoormus.

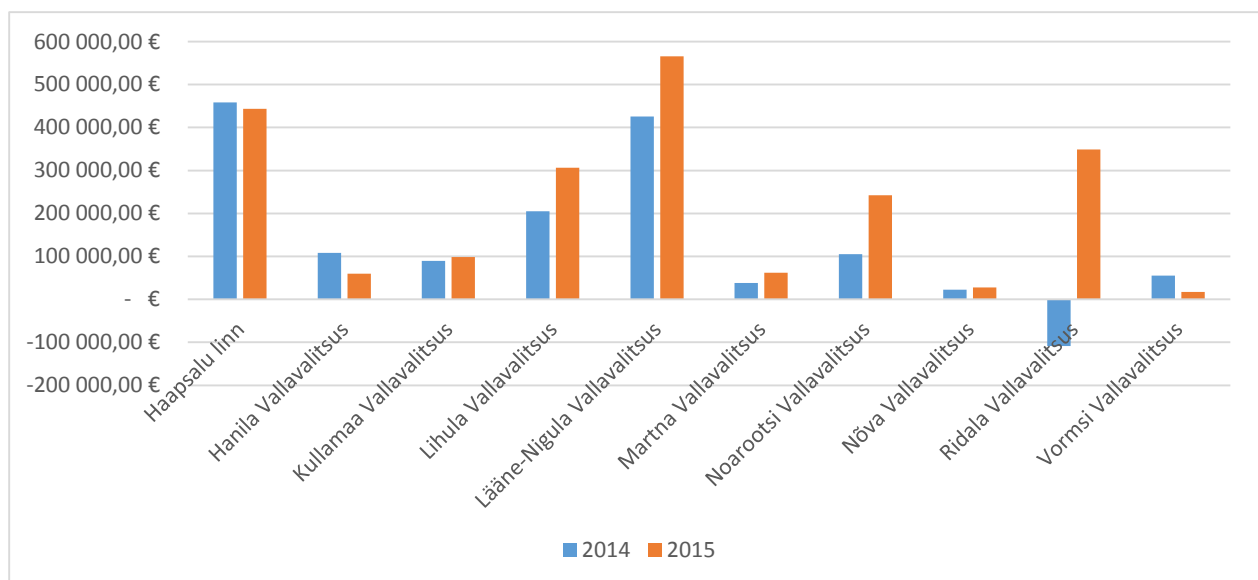
[Saldoandmiku infosüsteemi](#) kohaselt (11.02.2016) oli kõigil Läänemaa omavalitsustel 2015. aasta 12 kuu põhitegevuse tulem positiivne ja netovõlakkoormus lubatud piirides (vt Tabel 6. *Finantsdistsipliin omavalitsuste lõikes*). Suurim laenukoormus on Haapsalu linnal (48,61%), järgneb Lääne-Nigula vald (26,69%) ning Vormsi vald (26,16%). Laenuta on Noarootsi vald ning Martna ja Nõval on negatiivne netovõlakkoormus (st likviidsed varad ületavad kohustusi).

Meie hinnangul ei ole õige investeerimisvõimekusest rääkida üksnes laenuvõime ja netovõlakkoormuse kontekstis. See ei ole jätkusuutlik.

Kui põhitegevustulemist maha arvata laenude teenindamise kulud, ilmneb omavalitsuse tegelik investeerimisvõimekus. 2015. aastal tekkepõhiselt puudus investeerimisvõime Haapsalu linnal (-30 765 eurot), Hanilal (-14 765 eurot) ja Vormsil (-13 411 eurot), antud näitaja näitab, et omavalitsused „elavad“ olemasolevate likviidsete varade arvelt.

2015. aasta lõpu seisuga (tekkepõhiselt) on Läänemaa põhitegevuse tulem kokku 2 171 046 eurot. Kui sellest maha arvata laenude tagasimaksed ja intressikulud (1 096 312), siis kogu Läänemaa investeerimisvõime on 1 074 734 eurot. Kui sinna juurde liita veel aasta lõpus olevad vabad vahendid (1 000 000 reserviga), siis kogu investeerimisvõimekus on 2 219 763 eurot.

Väärrib tähelepanu, et 2015. aastal moodustas Lääne-Nigula investeerimisvõimekus 36,25 % maakonna investeerimisvõimekusest ning Põhja-Läänemaa valdade koond investeerimisvõimekus on 68,13% maakonna investeerimisvõimekusest.

Joonis 4. Läänemaa omavalitsuste põhitegevuse tulemid tekkepõhiselt 2014-2015

2016. aasta eelarve kohaselt pole investeerimisvõimelised Kullamaa (-40 921 eurot), Lihula (-64 305 eurot), Noarootsi (-18 140 eurot), Hanila (-4 570) ja Martna (-24 425) (vt Tabel 7. *Läänemaa omavalitsuste investeerimisvõimekus 2016. aastal*).

Kuid kui võtta aluseks 2016. aasta eelarved, siis kogu Läänemaa põhitegevustulem on kokku 1 139 497 eurot. Kui sellest maha arvata laenude tagasimaksed ja intressikulud (1 071 478), siis

Läänemaa investeerimisvõimekus on 68 019 eurot (vt Tabel 7. Läänemaa omavalitsuste investeerimisvõimekus 2016. aastal). 2016. aasta lõpu raha jääki juurde lisada pole mõistlik, kuna eeldatavasti on arvestanud iga omavalitsus miinimum varu, mis peaks arveldusarvel olema. Juhul, kui Hanila, Kullamaa, Lihula ja Noarootsi investeerimisvõime oleks vähemalt 0, siis kogu Läänemaa investeerimisvõimekus oleks 220 380 eurot.

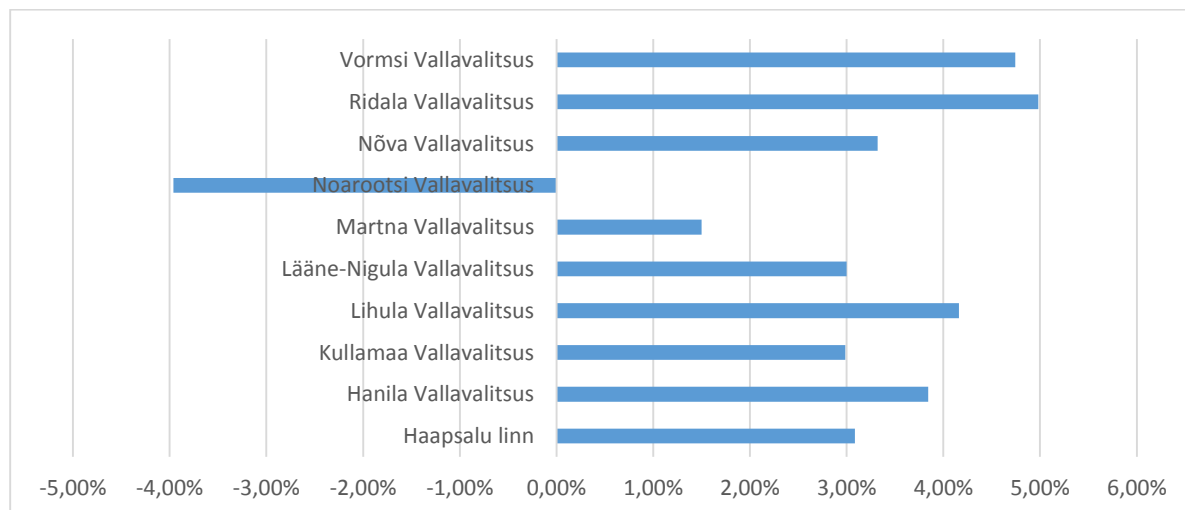
Võttes aluseks 2015. aasta tekkepõhise „vaba raha“, siis sellest on võimalik teha alljärgnevad ühtlustamised.

Tabel 1. Võimalik vabade vahendite kasutus

	Läänemaa	Põhja-Läänemaa
Investeerimisvõime 2015	1 074 734	732 245
Lasteaia õpetajate töötasu ühtlustamine	-260 000	-80 000
Lasteaia õpetaja abi töötasude ühtlustamine	-85 000	-20 000
Õpetajate töötasu ühtlustamine	-447 000	-160 000
Sünnitoetuse ühtlustamine	-37 000	-12 000
Matusetoetuse ühtlustamine	-49 000	-16 000
Koolimineku toetuse ühtlustamine	-12 000	-3 000
Teised ühtlustamised	???	???
Ülejääk	184 734	441 245

Kui kõrvutada Läänemaa ja Põhja-Läänemaa, siis 68,13% investeerimisvõimekusest tuleb Põhja-Läänemaalt, samas moodustab viimase rahva arv Läänemaast 28,78%. Ühe valla moodustamisel jätkub vaba raha üksikute teenuste/toetuste/töötasude ühtlustamiseks, seevastu Põhja-Läänemaal eraldi oleks võimekust tunduvalt enam.

2016. aasta eelarvete põhisel on Läänemaa investeerimisvõimekus kõigest 68 tuhat eurot. Vaadeldes eraldi Põhja-Läänemaad, siis see on negatiivne (-28 tuhat, ilma Kullamaa vallata + 12 200). Üldjuhul koostatakse eelarved konservatiivsemana, seetõttu on ka täitmise andmed paremad, kuid see ei anna õigust ühelegi omavalitsusele koostada teadlikult negatiivse põhitegevustulemiga eelarvet.

Joonis 5. Tulumaksu prognoosi protsent 2016. aastal

Joonis 5. kohaselt on Noarootsi valla tulumaksu prognoos negatiivne. Kuna info pärineb 16.12.2015 eelnõust, siis ilmselt antud tulemus muutub positiivsemaks.

Ühinemisel ei saa võtta eesmärgiks ainult parima praktika alusel ühtlustamise, vaid sinna juurde kuulub teenuste, tööde, struktuuride, halduse ulatuslik ümberkorraldamine, mis annab omavalitsusele edaspidise võimekuse raha tõhusamalt ja eesmärgipärasemalt kasutada.

- Läänemaa investeerimisvõime 2015. aasta tekkepõhiste andmete alusel on 1 074 tuhat, Põhja-Läänemaal 732 tuhat eurot.
- Läänemaa investeerimisvõime 2016. aastal eelarve põhised on 68 tuhat eurot, Põhja-Läänemaal -28 tuhat eurot. (ilma Kullamaata + 12 000)
- Läänemaa 2015. aasta investeerimisvõimekust tekitavad suurem jaolt Ridala ja Lääne-Nigula vald

Lääne-Nigula valla spetsiifiliste „eeliste“ laiendamine

Lääne-Nigula vallas on algatatud kaks meetet, kuidas panustada enam ettevõtlusesse ning tunnustada üliõpilasi. Esimene meede on ettevõtlustoetus, mis oma olemuselt toetab ettevõtteid kahel moel: 1) messitoetusena ja 2) taristute arendamisel. Lääne-Nigula valla 2016. aasta eelarves on ettevõtlustoetuseks ette nähtud 20 000 eurot, kui sama praktika viia üle Läänemaa ühendvalda, siis toetuse maht eelarves võiks olla minimaalselt 100 000 eurot. Haridusstipendiumi eesmärgiks on toetada üliõpilase akadeemilist enesetäiendust ja arengut ning seeläbi tunnustada oma valla kodanikke. Lääne-Nigula valla 2016. aasta eelarves on planeeritud haridusstipendiumiks 3 000 eurot. Läänemaa ühendvallas võiks proportsioon olla minimaalselt 15 000 eurot.

Lisaks on Lääne-Nigula vallal välja töötatud kodanikuühenduste tegevustoetuste süsteem küla- ja alevikuseltsidele (maakonnas ainulaadne) ning kahte külamaja (Piirsalu ja Võntküla) toetatakse eraldi personali- ning majandamiskulude katmisel. Ühinemisel annab see teiste kohaliku omavalitsuse üksuste külamajadele ja seltsidele õigustatud ootuse nõuda samuti oma personali ja majandamiskulude katmist.

Kokkuvõte

Läbi viidud finantsanalüüs võimaldab teha alljärgnevad järeldused:

1. Kõigi Läänemaa valdade ühendamisel üheks ühiseks Läänemaa vallaks vaadeldi kolme põhinäitajat: teenuste ühtlustamise võimalikku kulu, põhitegevuse tulemil ning laenude teenindamise kuludel põhinevat investeerimisvõimalust ning Lääne-Nigula spetsiifiliste eeliste laiendamist tervele maakonnale.
2. Analüüs näitas, et erinevate teenuste ja palkade ühtlustamise kulud on arvestatava suurusega.

3. Analüüsis vaadeldi õpetajate palka, lasteaiatöötajate (õpetajad, õpetajate abid) palka. Juba üksnes nende valdkondade ühtlustamise kulu on 792 000 eurot. Kuigi ühtlustamist võib mõningate aastate kaupa ajatada ei ole sellest siiski pääsu. Lisaks on hetkel arvestamata kõikide teiste vallalt palka saavate teenistujate (ametnikud, kultuuritöötajad, raamatukogude töötajad, hooldekodude töötajad, noortekeskused jt) palkade ühtlustamise kulu.
4. Sama kehtib toetuste ja teenuste ühtlustamisega. Analüüsis vaadeldi üksnes sotsiaaltoetuste ühtlustamise kulu teatud indikaartoeetuste kontekstis.
5. Lääne-Nigula vallal on mitmed „mittespetsiifilised eelised“ mille laiendamine üle maakonna toob kaasa märkimisväärseid kulusid.
6. Analüüs näitas, et arvestades põhitegevuse tulemi ning laenude teenindamise kulu vahekorda puudub ühtsel Läänemaa vallal arvestatav investeerimisvõime (vt ka punkte 2-4 ja teenuste ning palkade ühtlustamise kulu). Investeerimisvõime võib reaalselt tekkida ühinemistoetuse, laenude refinantseerimise ja uute laenude tulemusena, see aga ei ole jätkusuutlik majandamismudel.
7. 2015. aastal moodustas Lääne-Nigula valla investeerimisvõimekus (põhitegevuse tulemi- laenude teenindamise kulud) kogu Läänemaa investeerimisvõimekusest **36,25 %!**, Põhja-Läänemaa valdadel ca 2/3 maakonna investeerimisvõimekusest.
8. Eeltoodust lähtudes leiavad uuringu autorid, et ühtse ülemaakonnalise jätkusuutliku netotulemiga kohaliku omavalitsuse üksuse moodustamine eeldaks niivõrd põhjalikku haldamise, asutuste ja juhtimise ümberkorraldamist koos ulatusliku põhitegevuse kulude kärpimise kavaga, et seda ei ole lühikese ajaperspektiivi ning osalevate läbirääkijate suure arvu tõttu võimalik ellu viia. Lisaks võib arvata, et osapooled pole valmis olulisi ja radikaalseid otsuseid vastu võtma.

Tabel 2. Rahvaarvu muutus omavalitsuste lõikes, baasaasta 2006

	Haapsalu	Hanila	Kullamaa	Lihula	Lääne-Nigula	Martna	Noarootsi	Nõva	Ridala	Vormsi	Läänemaa
2006	11 988	1 778	1 383	2 914	4 657	1 009	916	474	3 253	338	28 710
2007	11 834	1 736	1 329	2 852	4 629	997	911	463	3 178	321	28 250
2008	11 779	1 708	1 296	2 803	4 526	971	908	439	3 197	325	27 952
2009	11 615	1 690	1 261	2 720	4 540	972	903	431	3 236	320	27 688
2010	11 468	1 662	1 242	2 675	4 513	972	895	424	3 311	399	27 561
2011	11 293	1 646	1 220	2 593	4 440	965	896	407	3 411	399	27 270
2012	11 167	1 612	1 189	2 569	4 347	905	876	396	3 417	401	26 879
2013	11 078	1 580	1 167	2 510	4 288	881	867	386	3 412	407	26 576
2014	10 811	1 525	1 145	2 430	4 181	837	848	380	3 374	417	25 948
2015	10 581	1 481	1 142	2 351	4 162	806	850	372	3 353	415	25 513
2016	10 425	1 456	1 122	2 314	4 142	781	840	371	3 343	415	25 209
Muutus	- 1 563	-322	-261	-600	-515	-228	-76	-103	90	77	-3 501
%	-13,04%	-18,11%	-18,87%	-20,59%	-11,06%	-22,60%	-8,30%	-21,73%	2,77%	22,78%	-12,19%

Tabel 3. Rahvastiku muutus vanusegruppide lõikes Läänemaa versus Eesti, baasaasta 2006

	LÄÄNEMAA					EESTI				
	0-6	7-18	19-64	65-...	Kokku	0-6	7-18	19-64	65-...	Kokku
2007	1,04%	-7,16%	-1,43%	2,21%	-1,60%	1,71%	-6,01%	-0,39%	1,81%	-0,07%
2008	-0,67%	-12,55%	-1,89%	3,46%	-2,64%	5,17%	-10,53%	0,25%	2,56%	-0,60%
2009	2,20%	-19,52%	-1,76%	3,21%	-3,56%	9,46%	-15,03%	1,05%	2,24%	-0,52%
2010	3,05%	-25,23%	-1,09%	3,31%	-4,00%	12,74%	-18,66%	1,70%	2,12%	-0,45%
2011	3,72%	-29,60%	-1,95%	4,39%	-5,02%	15,55%	-21,04%	2,00%	1,99%	-0,44%
2012	1,65%	-32,99%	-3,53%	6,02%	-6,38%	16,39%	-22,71%	1,80%	3,22%	-0,54%
2013	-0,43%	-35,57%	-4,92%	8,04%	-7,43%	15,66%	-23,19%	0,92%	4,75%	-0,95%
2014	-2,20%	-38,01%	-7,97%	9,12%	-9,62%	14,30%	-22,93%	0,13%	6,40%	-1,22%
2015	-4,02%	-38,53%	-10,67%	11,08%	-11,14%	12,13%	-21,88%	-0,91%	8,44%	-1,53%
2016	-6,77%	-38,38%	-12,68%	12,93%	-12,19%	10,46%	-20,38%	-1,46%	10,06%	-1,49%

Tabel 4. Maksumaksjate arvu muutus omavalitsuste lõikes

	Haapsalu	Hanila	Kullamaa	Lihula	Lääne-Nigula	Martna	Noarootsi	Nõva	Ridala	Vormsi	Läänemaa
2006	5 447	693	476	1 120	2 023	374	351	204	1 339	135	12 162
2007	5 502	723	471	1 121	2 094	393	374	192	1 392	139	12 401
2008	5 437	694	453	1 126	2 077	389	381	189	1 420	145	12 311
2009	4 972	623	394	1 038	1 971	360	365	172	1 368	142	11 405
2010	4 810	600	373	991	1 909	351	363	174	1 349	180	11 100
2011	4 755	599	392	979	1 915	357	377	162	1 435	183	11 154
2012	4 745	618	386	999	1 867	339	371	164	1 455	184	11 128
2013	4 728	605	378	982	1 855	335	369	162	1 456	200	11 070
2014	4 655	596	394	956	1 856	329	366	167	1 464	201	10 984
2015	4 606	589	395	946	1 863	314	373	176	1 470	202	10 934
Muutus	- 841	-104	-81	-174	-160	-60	22	-28	131	67	-1 228
%	-15,44%	-15,01%	-17,02%	-15,54%	-7,91%	-16,04%	6,27%	-13,73%	9,78%	49,63%	-10,10%
2013/2015	-122	-16	17	-36	8	-21	4	14	14	2	-272

Tabel 5. Maksumaksjate suhe elanikesse omavalitsuste lõikes 2006-2015

	Haapsalu	Hanila	Kullamaa	Lihula	Lääne-Nigula	Martna	Noarootsi	Nõva	Ridala	Vormsi	Läänemaa
2006	45,44%	38,98%	34,42%	38,44%	43,44%	37,07%	38,32%	43,04%	41,16%	39,94%	40,02%
2007	46,49%	41,65%	35,44%	39,31%	45,24%	39,42%	41,05%	41,47%	43,80%	43,30%	41,72%
2008	46,16%	40,63%	34,95%	40,17%	45,89%	40,06%	41,96%	43,05%	44,42%	44,62%	42,19%
2009	42,81%	36,86%	31,25%	38,16%	43,41%	37,04%	40,42%	39,91%	42,27%	44,38%	39,65%
2010	41,94%	36,10%	30,03%	37,05%	42,30%	36,11%	40,56%	41,04%	40,74%	45,11%	38,10%
2011	42,11%	36,39%	32,13%	37,76%	43,13%	36,99%	42,08%	39,80%	42,07%	45,86%	39,83%
2012	42,49%	38,34%	32,46%	38,89%	42,95%	37,46%	42,35%	41,41%	42,58%	45,89%	40,48%
2013	42,68%	38,29%	32,39%	39,12%	43,26%	38,02%	42,56%	41,97%	42,67%	49,14%	41,01%
2014	43,06%	39,08%	34,41%	39,34%	44,39%	39,31%	43,16%	43,95%	43,39%	48,20%	41,83%
2015	43,53%	39,77%	34,59%	40,24%	44,76%	38,96%	43,88%	47,31%	43,84%	48,67%	42,56%
Keskmine	43,67%	38,61%	33,21%	38,85%	43,88%	38,04%	41,63%	42,29%	42,70%	45,51%	40,84%

Tabel 6. Finantsdistsipliin omavalitsuste lõikes, seisuga 31.12.2015 tekkepõhiselt

	Haapsalu	Hanila	Kullamaa	Lihula	Lääne-Nigula	Martna	Noarootsi	Nõva	Ridala	Vormsi	Läänemaa
Põhitegevuse tulem	443 259	59 872	98 708	306 151	565 445	61 788	241 966	27 844	348 789	17 222	2 171 046
Võlakohustused	5 415 262	488 508	218 740	746 508	1 837 080	39 460	0	44 526	489 718	177 813	9 457 615
Likviidsed varad	330 234	241 922	80 100	203 810	501 352	60 865	339 424	129 784	251 617	5 924	2 145 029
Vaba laenu jääk	1 190 887	690 149	616 413	976 388	1 666 972	552 242	1 099 632	382 746	1 660 359	222 370	9 058 159
Netovõlakoorumus, %	48,61%	15,79%	11,02%	21,44%	26,69%	-	-	-	7,53%	26,16%	26,80%
Intressikulud	-73 504	-7 197	-7 353	-15 815	-21 929	-207		-478	-4 684	-3 531	-134 657
Laenude tagasimaksed	-400 520 ⁶	-67 441	-74 649	-127 970	-153 971			-4 920	-105 082	-27 102	-961 655
Investeeringisvõimekus⁷	-30 765	-14 765	16 706	162 366	389 546	61 581	241 966	22 446	239 023	-13 411	1 074 734

Tabel 7. Läänemaa omavalitsuste investeeringisvõimekus 2016. aastal

	Haapsalu	Hanila	Kullamaa	Lihula	Lääne-Nigula	Martna	Noarootsi	Nõva	Ridala	Vormsi	Läänemaa
Põhitegevuse tulem	480 819	71 880	79	91 538	208 855	-10 742	-18 140	30 400	228 408	56 400	1 139 497
Intressikulud	-39 528	-6 200	-10 000	-15 700	-21 572	-351		-480	-5 000	-4 858	-103 689
Laenude tagasimaksed	-401 967	-70 250	-31 000	-140 143	-157 518	-13 332		-4 920	-116 408	-32 251	-967 789
Investeeringisvõimekus	39 324	-4 570	-40 921	-64 305	29 765	-24 425	-18 140	25 000	107 000	19 291	68 019

Märkus: arvatud eelarvete (eelnoode) põhjal

⁶ 2014. aasta bilansi info kohaselt.

⁷ Põhitegevuse tulem – laenude teenindamise kulud (intressikulud + laenude tagasimaksed).

Tabel 8. Omavalitsuste lõikes lasteaia õpetajate arv (EHIS) ja arvestuslik õpetajate abi arv 2015/2016 õppeaastal ning töötasud

	Haapsalu	Hanila	Kullamaa	Lihula	Lääne-Nigula	Martna	Noarootsi	Nõva	Ridala	Vormsi	Läänemaa
Õpetajate arv	43	5	3	8	21	2	3	2	11	2	100
Muusikaõpetajate arv	3	0	0	1	1	0	0	0	0	0	5
Liikumisõpetajate arv	2	0	0	1	1	0	0	0	0	0	4
Kokku	48	5	3	10	23	2	3	2	11	2	109
Õpetaja abi ⁸	28	2	2	5	11	1	1	1	5	2	58
Kõrgharidusega õpetaja töötasu	785 €	700 €	745 €	800 €	825 €	800 €	821 €	760 €	958 €	900 €	809 €
Õpetaja abi töötasu	510 €	430 €	600 €	540 €	525 €	500 €	430 €	540 €	441 €	551 €	507 €

⁸ Arvestuslikult ühe rühma kohta 1 õpetaja abi, kus täpsem info puudub.

Tabel 9. Läänemaa lasteaiad, rühmade arv ja õpilaste arv

Koolieelse lasteasutuse nimi	Omavalitsus	2014/2015		2015/2016	
		Rühmade arv	Laste arv kokku	Rühmade arv	Laste arv kokku
Haapsalu Lasteaed Päikesejänku	Haapsalu linn	5	107	6	113
Haapsalu Lasteaed Pääsupesa	Haapsalu linn	5	105	5	97
Haapsalu Lasteaed Tareke	Haapsalu linn	5	97	5	91
Haapsalu Lasteaed Tõruke	Haapsalu linn	6	99	6	101
Haapsalu Lasteaed Vikerkaar	Haapsalu linn	4	89	6	113
Kõmsi Lasteaed-Algkool	Hanila vald	2	21	1	18
Virtsu Kool	Hanila vald	1	17	1	8
Kullamaa Lasteaed	Kullamaa vald	2	28	2	34
Lihula Lasteaed	Lihula vald	5	96	5	96
Linnamäe Lasteaed	Lääne-Nigula vald	2	37	2	40
Palivere Lasteaed	Lääne-Nigula vald	3	43	3	49
Risti Lasteaed	Lääne-Nigula vald	2 ⁹	32	2	33
Taebla Lasteaed	Lääne-Nigula vald	4	59	4	63
Martna Lasteaed	Martna vald	2	28	1	20
Noarootsi Kool	Noarootsi vald	1	24	2	24
Nõva Kool	Nõva vald	1	8	1	7
Uuemõisa Lasteaed-Algkool	Ridala vald	2	42	2	42
Ridala Põhikool	Ridala vald	3	42	3	39
Vormsi Lasteaed-Põhikool	Vormsi vald	1	24	1	15
Kokku		56	988	58	1 003

⁹ Pakub lisaks ühe rühma jagu lastehoiuteenust, mis ei kajastu EHISE andmetes.

Tabel 10. Läänemaa põhikooli õpetajate haridustoetus 2016 versus Läänemaa kaalutud keskmise koefitsiendiga

	Haapsalu	Hanila	Kullamaa	Lihula	Lääne-Nigula	Martna	Noarootsi	Nõva	Ridala	Vormsi	Läänemaa
Laste arv, 10.11.2015	878	100	95	177	370	46	79	14	218	23	2 000
Koefitsient	1,09	1,95	1,95	1,57	1,54	2,01	1,98	2,04	1,36	2,03	1,752 ¹⁰
Õpilaspõhine toetus	1 229,60	1 229,60	1 229,60	1 229,60	1 229,60	1 229,60	1 229,60	1 229,60	1 229,60	1 229,60	1 229,60
Toetus kokku	1 176 729	239 767	227 779	341 687	700 613	113 687	192 330	35 117	364 117	57 409	3 449 662
Toetus koefitsiendiga 1,752	1 891 403	215 422	204 651	381 296	797 060	99 094	170 183	30 159	469 619	49 547	4 308 435
Vahe 2016. aasta eraldisega	714 674	-24 346	-23 128	39 610	96 448	-14 592	-22 147	-4 958	105 075	-7 862	858 773

Tabel 11. Läänemaa eriharidusvajadustega laste arv, määratud koefitsient ja toetus 2016. aastal

	Haapsalu	Hanila	Kullamaa	Lihula	Lääne-Nigula	Martna	Noarootsi	Nõva	Ridala	Vormsi	Läänemaa
12 klassitaituvusega eriklass, laste arv	37	1	1	10	8	1	0	1	6	0	65
Koefitsient	1,79	1,95	1,95	1,79	1,79	2,01	0	2,04	1,79	0	1,79 ¹¹
Toetus kokku	81 435	2 398	2 398	22 009	17 608	2 471	0	2 508	13 206	0	143 061
4 klassitaituvusega eriklass, laste arv	15										15
Koefitsient	3,58										3,58
Toetus kokku	66 028										66 028
Üks-ühele õppe, laste arv									1		1
Koefitsient									14,3		14,3
Toetus kokku									17 583		17 583

¹⁰ Läänemaa keskmine.

¹¹ Läänemaa uus koefitsient.

Tabel 12. Läänemaa gümnaasiumi õpetajatele eraldatav palgatoetus 2016

	Haapsalu	Hanila	Kullamaa	Lihula	Lääne-Nigula	Martna	Noarootsi	Nõva	Ridala	Vormsi	Läänemaa
Laste arv, 10.11.2015			28	34	30						92
Koefitsient			1,12	1,12	1,12						1,12
Toetus kokku			38 560	46 822	41 314						126 696
Laste arv, sh mittestatsionaarne				53							53
Koefitsient				1,09							1,09
Toetus				6 452							6 452
Toetus kokku			38 560	53 274	41 314						133 148

Tabel 13. Läänemaa õpetajate normtunnid, töötasu ja klassijuhataja tasu

	Haapsalu	Hanila	Kullamaa	Lihula	Lääne-Nigula	Martna	Noarootsi	Nõva	Ridala	Vormsi
Normtunnid	Ühtlustamata, kuni 22 normtundi määr	Info puudub	PK 22 normtundi/ GM 35 töötundi tundi	Ühtlustamata	2016 22 normtundi 2017 21 normtundi	24 normtundi	Muidu 22 normtundi/ liitklassides 20 normtundi	21 normtundi	Info puudub	35 töötundi
Töötasu, €	958	958	958	958	958	958	1020	958	958	958-1500
Klassijuhataja tasu	5% (Nikolai) 10%	On	72	95,8	Kuni 10 last 95,80 10< last 143,70	3,40 laps	10,20 RÕK laps 12,60 HEV laps	80	95,80	10% töötasust

Tabel 14. Läänemaa munitsipaalkoolid, laste arv, õpetajate arv, õpetajate keskmine töötasu ja eraldatud töötasu

Õppeasutus	Kooli alamtüüp	Omavalitsus	Laste arv ¹²	Laste arv ¹³	Laste arv kokku	Õpetajate ametikohtade arv ¹⁴	Keskmine töötasu ¹⁵	Eraldatud keskmine töötasu ¹⁶
Haapsalu Linna Algkool	Algkool	Haapsalu	264	0	264	84,8	969	935
Haapsalu Nikolai Kool	Põhikool	Haapsalu	84	0	84			
Haapsalu Põhikool	Põhikool	Haapsalu	547	0	547			
Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasium	Täiskasvanute gümnaasium	Haapsalu		78	78			
Kokku			895	78	970			
Vatla Põhikool	Algkool	Hanila	12		12	13,8	1 068	1 031
Virtsu Kool	Lasteaed-põhikool	Hanila	70		70			
Kõmsi Lasteaed-algkool	Lasteaed-Algkool	Hanila	23		23			
Kokku			105	0	105			
Kullamaa Keskkool	Keskkool	Kullamaa	129	7	136	15,7	1 066	1 055
Kasari Kool	Algkool	Lihula	9		9	24,3	1 040	1 038
Lihula Gümnaasium	Keskkool	Lihula	207	22	229			
Metsküla Algkool	Algkool	Lihula	16		16			
Kokku			232	22	254			
Oru Kool	Põhikool	Lääne-Nigula	100		100	48,8	1 045	922
Palivere Põhikool	Põhikool	Lääne-Nigula	75		75			
Risti Põhikool	Põhikool	Lääne-Nigula	65		65			
Taebla Gümnaasium	Keskkool	Lääne-Nigula	189		189			
Kokku			429		429			
Martna Põhikool	Põhikool	Martna	43		43	6,7	928	928
Noarootsi Kool	Lasteaed-põhikool	Noarootsi	79		79	8,9	1 162	1 219
Nõva Kool	Lasteaed-põhikool	Nõva	18		18	5,4	1 119	1 126
Ridala Põhikool	Lasteaed-põhikool	Ridala	109		109	22,3	1 111	1 040
Uuemõisa Lasteaed-Algkool	Lasteaed-algkool	Ridala	116		116			
Kokku			225		225			
Vormsi Lasteaed-Põhikool	Lasteaed-Põhikool	Vormsi	23		23	7,2	1 010	1 014

¹² Statsionaarses õppes, 2014/2015 õppeaasta, www.haridussilm.ee

¹³ Mittestatsionaarses õppe erinevates vormides, 2014/2015 õppeaasta, www.haridussilm.ee

¹⁴ 31.10.2015. aasta seisuga, www.haridussilm.ee

¹⁵ 31.10.2015. aasta seisuga, www.haridussilm.ee

¹⁶ 31.10.2015. aasta seisuga, www.haridussilm.ee

Tabel 15. Läänemaa peamised sissetulekust mittesõltuvad sotsiaaltoetused

	Haapsalu	Hanila	Kullamaa	Lihula	Lääne-Nigula	Martna	Noarootsi	Nõva	Ridala	Vormsi	Läänemaa
Sünnitoetus	400	320	320	130	320	200	320	512	320	500	334,20
Matusetoetus	100	100	Vajaduspõhine	65	100	50	195	200	270	200	142,22
Koolitoetus	150	100	Mitterahaline	35	200	130	200	100	200	70	131,67

Tabel 16. Läänemaa sünnid, surmad, iive 2010-2015¹⁷

Aasta	Sünnid	Surmad	Iive
2010	239	312	-73
2011	224	308	-84
2012	204	307	-103
2013	201	338	-137
2014	196	348	-152
2015	209	321	-112
Keskmine	212	322	-110

¹⁷ Statistikaameti andmed.